

УДК 378: 619

Кісера Я.В., д.вет.н., професор, ©**Федорович В.С.**, к.б.н., доцент*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ВСТУПНОЇ КОМПАНІЇ 2012 РОКУ У ЛЬВІСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

Професійна орієнтація в рамках її основних взаємопов'язаних елементів (професійної інформації, професійної консультації, професійного відбору та професійної адаптації) забезпечує якісний набір студентів в університет. Успіх профорієнтаційної роботи залежить від чітко злагодженої роботи всіх структурних підрозділів університету, що дає можливість розширювати спектр освітніх послуг та підвищувати доступність якісної вищої освіти.

Ключові слова: профорієнтація, абітурієнти, факультет ветеринарної медицини, біолого-технологічний факультет, факультет харчових технологій і екології, факультет економіки і менеджменту, факультет доуніверситетської освіти.

Вступ. Професійна орієнтація - це наукова дисципліна, яка допомагає людині обрати свою майбутню професію з урахуванням всіх її здібностей, потреб і бажань [5]. Також професійна орієнтація містить технологію розвитку у людини позитивного ставлення до праці.

Раніше професійна орієнтація, в тому числі її психологічні аспекти розглядалася з позицій тимчасової допомоги старшокласнику у його професійному самовизначенні для вибору професії раз і на все життя.

Проте виявилось, що на практиці такий шлях часто не дає бажаних результатів. Адаже коли поради і навіть вимоги профорієнтатора починав виконувати конкретний випускник із власними поглядами, певним досвідом, унікальним набором індивідуальних властивостей, прогнозованого позитивного результату досягти неможливо. Більше того, прагнення діяти відповідно до конкретних вимог може призвести до непередбаченої ситуації - професія ніби вибрана правильно, а в процесі навчання з'являється незадоволення нею, що призводить до внутрішнього конфлікту особистості. Це тому, що людина постійно розвивається, і та професія, яка влаштувала її три роки тому, може більше не задовольняти [2]. Професійна орієнтація не закінчується вибором професії, вона актуальна протягом всього життя людини.

У наш час, коли інформаційний потік повідомлень, що стосуються шляхів працевлаштування (вибору навчального закладу для продовження

навчання, тимчасової й сезонної зайнятості, гуртків і секцій, у яких можна розвинути свої здібності, набути додаткових умінь і навичок тощо), великий і розрізнений, юнакові, який прагне продовжити свою освіту (або працевлаштуватися), стає все важче зробити свій вибір [3].

Школяреві, при достатньо великій кількості навчальних закладів, важко зробити правильний вибір свого навчального закладу. Це відбувається як через не виконану раніше профорієнтаційну роботу (школярі не знають, яка спеціальність підходить для них найбільше); так і через брак інформації про навчальні заклади. Так само - і з можливістю працевлаштування [4].

Природно, що в цьому випадку людина віддає перевагу не тому ВНЗ, де є спеціальності, які, через її індивідуальні особливості, найбільш підходять їй, а тому ВНЗ, що розташований ближче до будинку, конкурс менший, друзі вчать, батьки рекомендують і так далі. В цьому випадку програє юнак (добре, якщо спеціальність йому сподобається і він старанно вчитиметься, інакше він витратить час даремно), втрачає ВНЗ (студент не бажає вчитися), і держава втрачає кошти на навчання посереднього працівника. Іноді це виражається навіть у тому, що напередодні вступних іспитів потенційний абітурієнт не знає, куди йому подавати документи і часто подає їх до першого-ліпшого ВНЗ. Швидше за все, такий підхід до вибору майбутньої спеціальності негативно вплине на нього як на фахівця, що формується, і відіб'ється на його кваліфікації [6].

Щоби вирішити ці проблеми, необхідно, насамперед, проводити профорієнтаційну роботу, виявляти задатки майбутнього абітурієнта, надавати йому інформацію про майбутню діяльність, професії, різні гуртки, клуби, в яких можна поглибити і розвинути свої здібності [1].

Матеріал і методи. Згідно з теорією профдіагностичного самовизначення Д. Сьюпера, людина, здійснюючи вибір професії, повинна враховувати:

- образ свого „Я” – спосіб думок про себе, свою самооцінку;
- інтелект: структуру загальних здібностей та здатності до оволодіння навичками та вміннями;
- інтереси: тенденції поведінки, які проявляються в бажанні, пошуку та виконанні людиною певних видів діяльності;
- особистий погляд на працю та професію, що є похідним елементом системи цінностей і формується в процесі становлення кар'єри, визначає ефективність та продуктивність діяльності;
- потреби: які визначають мотиви вибору професії та успішність у цій професії, а також спосіб діяльності, але не зміст;
- риси особистості – найбільш загальні моделі поведінки, які здійснюють вплив на форму трудової поведінки.

Кожна професія вимагає особливих здібностей та нахилів. Якщо особисті якості і можливості працівника співпадають з вимогами, які висуваються професією, тоді можемо говорити про професійну придатність. Її

характеризують такі показники, як успішність оволодіння професією і задоволеність людини своєю професією.

Для того, щоб вибір професії був свідомим і вільним, необхідно враховувати такі фактори, як: інформованість про світ професії, знання своїх можливостей, уміння співвідносити особисті риси з вимогами до спеціальності.

Професійна орієнтація здійснюється в рамках її основних взаємопов'язаних елементів: професійної інформації, професійної консультації, професійного відбору та професійної адаптації.

Результати дослідження. Проведений аналіз профорієнтаційної роботи співробітниками Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького вступної компанії 2012 року засвідчив, що всього було подано в приймальну комісію 2690 заяв від 1596 абітурієнтів з усіх областей України (табл. 1). Найбільше заяв подано абітурієнтами Львівської області, що складає 70% від загальної кількості поданих заяв.

Таблиця 1

Дані про кількість поданих заяв з різних областей України

Назва області	Кількість поданих заяв	Відсоток від загальної кількості
Львівська область	1882	70%
Волинська область	245	9,1%
Івано-Франківська область	114	4,2%
Рівненська область	101	3,7%
Закарпатська область	77	2,9%
Тернопільська область	61	2,3%
Хмельницька область	42	1,5%
Вінницька область	29	1,1%
Чернівецька область	7	0,3%
Інші області	132	4,9%
ВСЬОГО	2690	100%

Як видно з таблиці 2, конкурс за ліцензованим обсягом прийому і державним замовленням до кількості поданих заяв по університету становив 2,5 і 6,8. За напрямками підготовки: ветеринарна медицина – 2,4 і 3,9; технологія продуктів тваринництва – 2,5 і 3,8; водні біоресурси – 3,8 і 9,5; харчові технології – 1,3 і 5,7; екологія – 5,8 і 11,5; біотехнологія – 6,8 і 22,7; маркетинг – 2,1 і 29,9; менеджмент – 2,5 і 6,8.

Таблиця 2

**Конкурс по ліцензованому обсягу прийому і державному
замовленню до кількості поданих заяв**

Напрямок підготовки (бакалавр)	Кількість поданих заяв	Ліцензований обсяг прийому	Конкурс до ліцензованого обсягу	Державне замовлення	Конкурс до державного замовлення
Ветеринарна медицина	668	280	2,4	170	3,9
Технологія продуктів тваринництва	303	120	2,5	80	3,8
Водні біоресурси	190	50	3,8	20	9,5
Харчові технології	212	170	1,3	37	5,7
Екологія	288	50	5,8	25	11,5
Біотехнологія	340	50	6,8	15	22,7
Маркетинг	269	130	2,1	9	29,9
Менеджмент	251	170	1,5	11	22,8
Всього без правознавства	2521	1020	2,5	367	6,8

В результаті проведеної профорієнтаційної роботи співробітниками університету станом на 1 липня 2012 року була представлена інформація про 1282 потенційних абітурієнтів, із них здали документи – 456, що складає 29% від загальної кількості поданих заяв. Наведені дані свідчать про те, що 71% поданих заяв подані абітурієнтами самі по собі.

Із 456 абітурієнтів вступили 250, що складає 45,2% від загальної кількості зарахованих на 1-ий курс університету – 553 студенти.

Всього в проведенні профорієнтаційної роботи були задіяні 343 співробітники університету. Відсутня інформація про участь в профорієнтаційній роботі від 28 співробітників, а від 81 співробітника подана інформація про потенційних абітурієнтів не підтвердилась при прийомі документів.

З 86 співробітників факультету ветеринарної медицини подали інформацію 78 співробітників про 294 потенційних абітурієнтів з яких 118 здали документи, із них вступили – 68.

З 57 співробітників біолого-технологічного факультету подали інформацію 55 співробітників про 196 потенційних абітурієнтів, з яких 103 здали документи, із них вступили – 54.

З 88 співробітників факультету харчових технологій і екології подали інформацію 79 співробітників про 423 потенційних абітурієнтів, з яких 127 здали документи, із них вступили – 74.

З 79 співробітників факультету економіки і менеджменту подали інформацію 72 співробітників про 262 потенційних абітурієнтів, з яких 85 здали документи із них вступили – 40.

З 32 співробітників факультету доуніверситетської освіти подали інформацію 30 співробітників про 107 потенційних абітурієнтів, з яких 23 здали документи, із них вступили – 14.

Із 36 кафедр університету десять кафедр повністю виконали заплановані показники профорієнтаційної роботи:

кафедра технології молока і молочних продуктів – 192%;

кафедра мікробіології та вірусології – 160%;

кафедра генетики – 125%;

кафедра механізації – 125%;

кафедра філософії – 108%;

кафедра акушерства – 107%;

кафедра годівлі – 106%;

кафедра технології м'яса, м'ясних та олієжирових виробів – 106%;

кафедра фізичного виховання – 105%;

кафедра анатомії – 100%.

На 75-95% заплановані показники виконали 4 кафедри:

кафедра епізоотології – 95%;

кафедра технології виробництва молока і яловичини – 87,5%;

кафедра загальнотехнічних дисциплін – 86%;

кафедра патанатомії і гістології – 75%.

В межах 10-68% заплановані показники виконали 22 кафедри.

Ефективність проведеної профорієнтаційної роботи по університету (табл. 3) складає 65,5%, в тому числі по факультету ветеринарної медицини 69%, по біолого-технологічному факультету 90%, по факультету харчових технологій і екології - 72%, по факультету економіки і менеджменту - 53%, по факультету доуніверситетської освіти - 36%.

Таблиця 3

Ефективність проведеної профорієнтаційної роботи

По університету	65,5%
Факультет ветеринарної медицини	69,0%
Біолого-технологічний факультет	90,0%
Факультет харчових технологій і екології	72,0%
Факультет економіки і менеджменту	53,0%
Факультет доуніверситетської освіти	36,0%

Висновки.

1. Професійна орієнтація, в рамках її основних взаємопов'язаних елементів (професійної інформації, професійної консультації, професійного відбору та професійної адаптації), забезпечує якісний набір студентів в університет.

2. Успіх профорієнтаційної роботи залежить від чітко злагодженої роботи всіх структурних підрозділів університету, що дає можливість

розширювати спектр освітніх послуг та підвищувати доступність якісної вищої освіти.

3. Ефективність проведеної профорієнтаційної роботи співробітниками Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького при проведенні вступної компанії 2012 року склала 65,5%.

Література

1. Барко В.І. Психологічна діагностика здібностей особистості до навчання у вузі /В.І. Барко, О.В. Шаповалов, В.Г. Панок //Практична психологія та соціальна робота. – 1998. – № 9. – С. 27-30.

2. Будзан Б. Бізнес-школа в умовах загострення конкуренції на ринку освіти в галузі менеджменту /Б. Будзан //Вища школа, 2005. – № 2. – С. 42-49.

3. Карпинська С.Я. Основи професіографії /С.Я. Карпинська, Р.Й. Мітельман, В.В. Синівський //Навчальний посібник. – К., МАУП. – 1997. – 148с.

4. Остапенко Н.Ф. Методичні рекомендації до проведення професійної консультації школярів /Н.Ф. Остапенко, Е.І. Федорчук //Кам'янець-Подільський державний інститут, 1997. – 43с.

5. Тугай А. Наша мета – випускати класних спеціалістів /А. Тугай //Вища школа, 2005. – № 3. – С. 22-35.

6. Уледов А.К. Професійна орієнтація – елемент підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці /А.К. Уледов //Економіка України. – 1998. – № 6. – С. 86-88.

Summary

Kisera J.V., Fedorovych V.S.

**EFFICIENCY OF VOCATIONAL WORK OF ENTRANCE
COMPANY 2012 IN THE LVIV NATIONAL UNIVERSITY OF
VETERINARY MEDICINE AND BIOTECHNOLOGIES
NAMED AFTER SZ GZHYTSKY**

Career guidance in the limits of its main mutually connected elements: professional informations, professional consultations, professional selection and professional adaptation ensure the qualitative admission of students to the university. The success of career guidance work depends on well – established work of all structural department of the university, that gives the possibility to wide the spectrum of educational service and to increase the accessibility of higher education quality.

Key words: *guidance, applicants, faculty of veterinary medicine, biotechnological department, faculty of food technologies and ecology, faculty of economics and management, department of the pre-university education.*